

แผนการใช้ที่ดินตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา

สถานีพัฒนาที่ดินยะลา

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12 กรมพัฒนาที่ดิน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา ได้นำแนวคิดของ FAO และ UNEP มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

สถานีพัฒนาที่ดินยะลา ร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12 และกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่างๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สพด. ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกร มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อม และอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชน ให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินยะลา

กันยายน 2566

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
สารบัญ	
สารบัญตาราง	
สารบัญรูป	
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-2
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-2
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-3
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-2
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-2
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-4
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-8
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-2
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-4
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-3

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-3
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 เขตการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการใน ปีงบประมาณ 2567	7-1
7.3 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น	7-2
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-3
เอกสารอ้างอิง	8-1

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีอุตุนิยมวิทยายะลา ปี 2549-2562	2-3
2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา	2-5
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา ปี 2565	2-7
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา ปี 2565	2-7
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา ปี 2565	2-9
3-1	สมบัติดิน ตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา	3-4
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา	5-4
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา	6-4
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการใน ปีงบประมาณ 2567-2570	7-6
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-10
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัด ยะลา แผน 4 ปี (พ.ศ. 2567-2570)	7-12

สารบัญญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	ขั้นตอนการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-4
2-1	ขอบเขตการปกครองตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา	2-1
2-2	กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ปี พ.ศ. 2549-2562	2-3
2-3	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา	2-6
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา	3-5
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา	4-3
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา	4-4
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา	6-5
7-1	การชะล้างพังทลายของดินในเขตการใช้ที่ดิน ตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา	7-5

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน

(2) จัดให้มีการวางผังเมืองทุกระดับและบังคับการให้เป็นไปตามผังเมือง อย่างมีประสิทธิภาพ รวมตลอดทั้งพัฒนาเมืองให้มีความเจริญ โดยสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 4 ปี ช่วงปี 2567-2570 เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้คือ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดินเพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตรในส่วนของตัวชี้วัดบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติได้กำหนดให้ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่างๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นและอยู่บนหลักการของรูปแบบเศรษฐกิจ BCG

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2565 – 30 กันยายน 2566

1.4.2 สถานที่ ตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ฯ

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร ฯ

3) ด้านนโยบายและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล ฯ

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะทำงานวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน /สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสถานภาพของทรัพยากรของตำบล

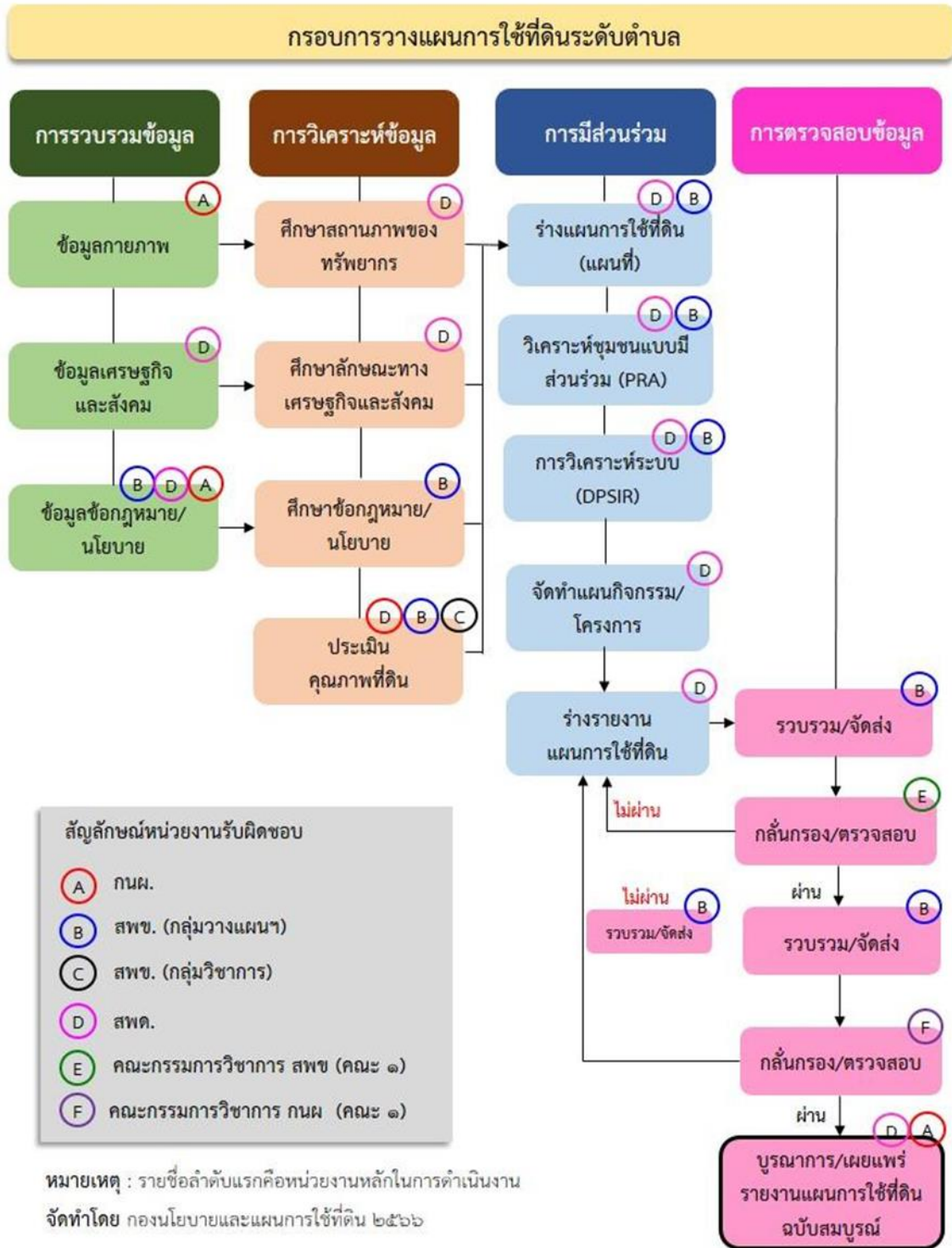
2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสำนักงานพัฒนาที่ดินจังหวัด กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของบประมาณในพื้นที่อย่างมีหลักการและเป็นที่ยอมรับ

3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

ขั้นตอนการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

ตำบลน่าอยู่ เชิดชูประเพณี กีฬาดีมีการศึกษา เศรษฐกิจพัฒนา รักษาธรรมชาติ
(ที่มา <https://yalasao.go.th>)

รูปที่ 1-1 ขั้นตอนการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

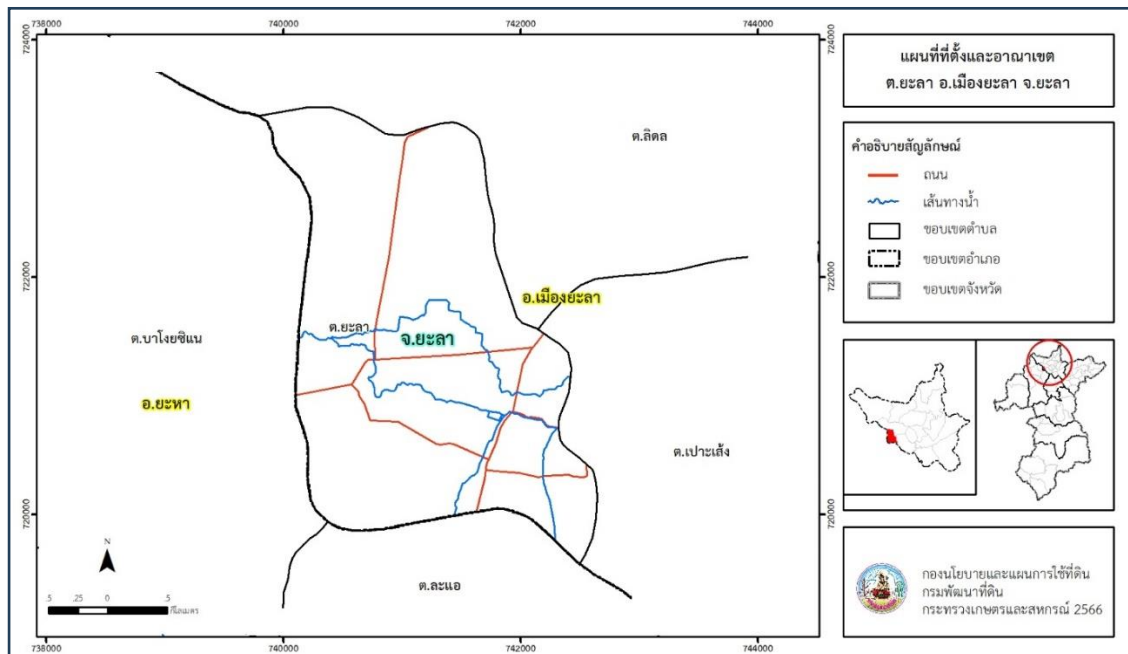
ตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของอำเภอเมืองยะลา มีพื้นที่ประมาณ 7 ตารางกิโลเมตร หรือ 4,187 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลลิถล อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลละแอ อำเภอยะลา จังหวัดยะลา

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลลิถล ตำบลเปาะเส้ง อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลบาโงยซิแน อำเภอยะหา จังหวัดยะลา

รูปที่ 2-1 ขอบเขตการปกครองตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 3 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านยะลา

หมู่ที่ 2 บ้านกูเบ

หมู่ที่ 3 บ้านบาโจ

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ดอน ตอนกลางของตำบลเป็นพื้นที่ราบลุ่ม สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ และลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย เป็นส่วนหนึ่งของลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออกตอนล่าง

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศ (ปี พ.ศ.2549-2562) พบว่า ตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

จังหวัดยะลาอยู่เป็นจังหวัดที่อยู่ใต้สุดของประเทศไทย มีลักษณะพื้นที่เป็นภูเขา สลับซับซ้อนทั่วไปทุกอำเภอ อยู่ใกล้ทะเล ทำให้ฤดูร้อนมีอากาศไม่ร้อนมากนัก อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี ประมาณ 27.2 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 33.2 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 23.5 องศาเซลเซียส โดยมีอากาศร้อนที่สุดคือเดือนพฤษภาคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

บริเวณจังหวัดยะลา มีปริมาณฝนเฉลี่ย 2,422.3.7 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 178 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด คือ เดือนธันวาคม มีปริมาณฝนเฉลี่ย 170.3 มิลลิเมตร และฝนตกประมาณ 20 วัน และจากข้อมูลเส้นชั้นน้ำฝน พบว่า ตำบลยะลา มีปริมาณน้ำฝน 2,050 – 2,250 มิลลิเมตร (กรมอุตุนิยมวิทยา, 2562)

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 13 ปี (ปี 2549-2562) ณ สถานีอุตุนิยมวิทยายะลา ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ETo) สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้จะเริ่มตั้งแต่ปลายเดือนกุมภาพันธ์ถึงต้นเดือนกุมภาพันธ์

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้จะเริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงต้นเดือนมกราคม และช่วงนี้อาจจะเกิดภาวะน้ำท่วมทำให้พืชเสียหายได้ในช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายน

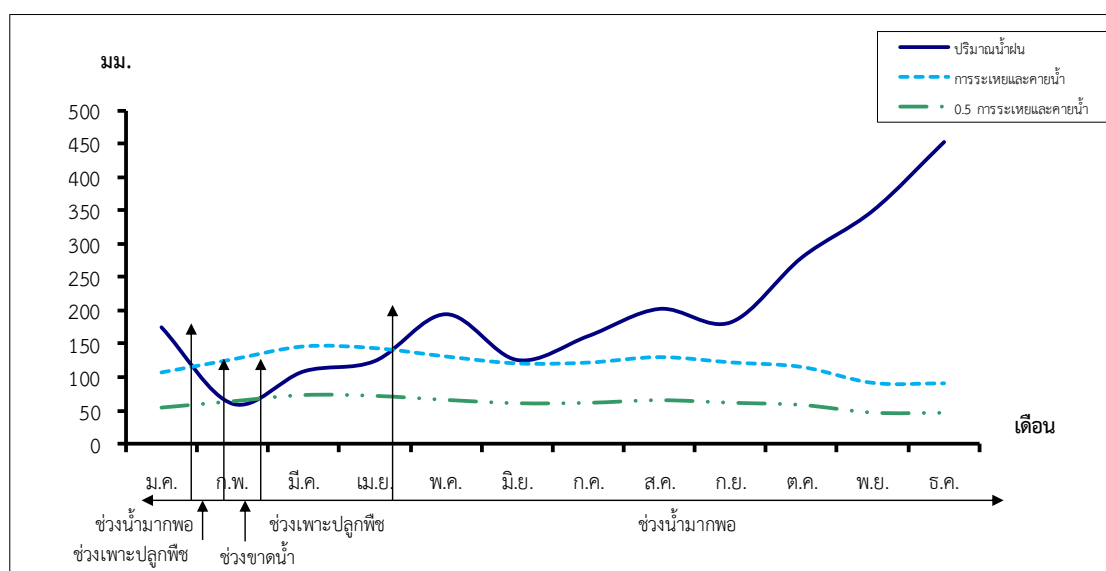
ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจจะเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ จะเริ่มตั้งแต่ต้นเดือนกุมภาพันธ์ถึงปลายเดือนกุมภาพันธ์ (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีอุตุนิยมวิทยายะลา ปี 2549-2562

เดือน	อุณหภูมิ ต่ำสุด (°C)	อุณหภูมิ สูงสุด (°C)	อุณหภูมิ เฉลี่ย (°C)	ความชื้น สัมพัทธ์ (%)	ปริมาณ น้ำฝน (มม.)	จำนวนวัน ฝนตก (วัน)	การระเหยและ การคายน้ำ อ้างอิง (มม.)	ปริมาณฝน ใช้การ (มม.)
ม.ค.	22.5	31.0	25.9	83.0	175.3	12.8	107.0	126.1
ก.พ.	22.3	32.9	26.7	78.0	60.5	5.9	126.3	54.6
มี.ค.	22.9	34.5	27.5	78.0	109.1	9.3	145.4	90.1
เม.ย.	23.8	35.2	28.2	78.0	124.7	9.9	142.8	99.8
พ.ค.	24.3	34.8	28.2	80.0	194.9	16.2	130.5	134.1
มิ.ย.	24.1	34.2	28.0	80.0	126.2	13.4	120.3	100.7
ก.ค.	23.9	33.8	27.6	80.0	162.2	14.3	121.5	120.1
ส.ค.	23.7	34.0	27.5	80.0	202.9	15.8	129.6	137.0
ก.ย.	23.7	33.3	27.2	81.0	182.7	17.1	121.8	129.3
ต.ค.	23.6	32.8	26.9	84.0	280.0	21.8	115.0	153.0
พ.ย.	23.5	31.2	26.3	87.0	350.4	21.6	91.5	160.0
ธ.ค.	23.1	30.4	25.8	87.0	453.4	20.1	90.8	170.3
เฉลี่ย	23.5	33.2	27.2	81.3	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	2,422.3	178.2	1,442.5	1,475.1

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (2562)

รูปที่ 2-2 กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ปี พ.ศ. 2549-2562

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดินตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2566) ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้ (ตารางที่ 2-2 และรูปที่ 2-3)

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 475 ไร่ หรือร้อยละ 11.35 ของเนื้อที่ตำบล

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 2,882 ไร่ หรือร้อยละ 68.83 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 1,125 ไร่ หรือร้อยละ 26.87 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว นาร้าง
- 2) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 1,523 ไร่ หรือร้อยละ 36.37 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ไม้ยืนต้นร้าง/

เสื่อมโทรม ยางพารา

3) ไม้ผล มีเนื้อที่ 224 ไร่ หรือร้อยละ 5.35 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ไม้ผลผสม ทูเรียน

4) พืชสวน มีเนื้อที่ 10 ไร่ หรือร้อยละ 0.24 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พืชผัก

2.5.3 พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 516 ไร่ หรือร้อยละ 12.32 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ป่าไม่ผลัดใบ สมบูรณ์

2.5.3 พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 11 ไร่ หรือร้อยละ 0.26 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ บ่อน้ำในไร่นา

2.5.4 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 303 ไร่ หรือร้อยละ 7.24 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พุ่มหญ้าธรรมชาติ พุ่มหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พื้นที่ลุ่ม เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า บ่อลูกรัง บ่อดิน

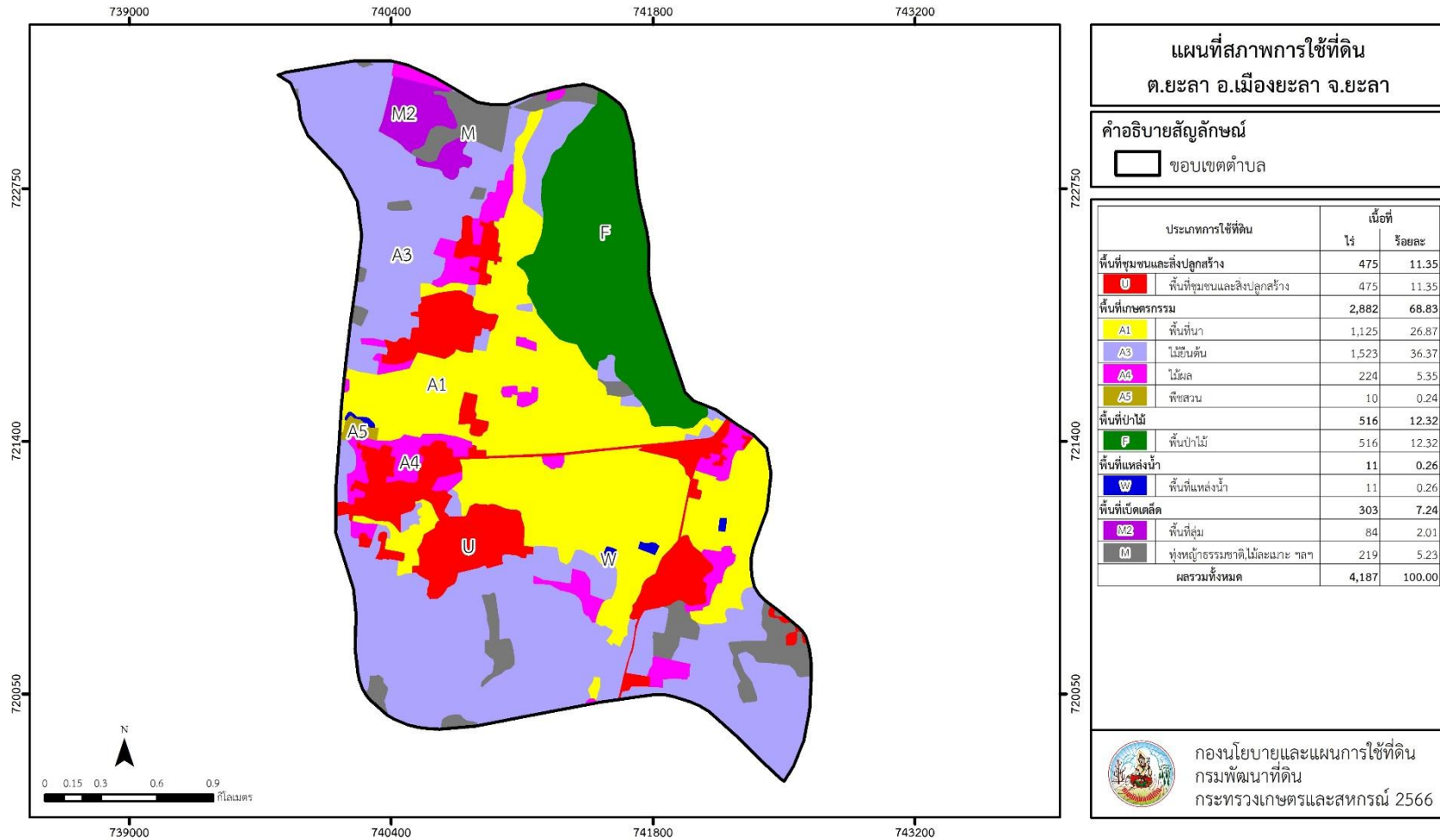
ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	475	11.35
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	432	10.32
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	13	0.31
U405	ถนน	30	0.72
A	พื้นที่เกษตรกรรม	2,882	68.83
A100	นาไร่	73	1.74
A101	นาข้าว	1,052	25.13
A300	ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม	6	0.14
A302	ยางพารา	1,517	36.23
A401	ไม้ผลผสม	221	5.28
A403	ทุเรียน	3	0.07
A502	พืชผัก	10	0.24
F	พื้นที่ป่าไม้	516	12.32
F101	ป่าไม่ผลัดใบสมบูรณ์	516	12.32
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	303	7.24
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	71	1.70
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	78	1.86
M201	พื้นที่ลุ่ม	84	2.01
M300	เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า	59	1.41
M302	บ่อลูกรัง	10	0.24
M304	บ่อดิน	1	0.02
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	11	0.26
W202	บ่อน้ำในไร่นา	11	0.26
ผลรวมทั้งหมด		4,187	100.00

ที่มา: กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2564)

แผนการใช้ที่ดินตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ เดือนธันวาคม 2565 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลยะลา มีประชากรรวม 3,928 คน แยกเป็นชาย 1,920 คน เป็นหญิง 2,008 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 586.27 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 848 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 584 ครัวเรือน หรือร้อยละ 68.87 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 264 ครัวเรือน หรือร้อยละ 31.13 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 ถึง 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา ปี 2565

พื้นที่	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลยะลา	848	1,920	2,008	3,928
หมู่ที่ 0 ยะลา	2	94	37	131
หมู่ที่ 1 ยะลา	316	734	740	1,474
หมู่ที่ 2 กุเบ	200	429	466	895
หมู่ที่ 3 บาโจ	330	663	765	1,428

ที่มา : กรมการปกครอง (2566)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา ปี 2565

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	848	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	584	68.87
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	264	31.13

ที่มา : 1) กรมการปกครอง (2566)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2566)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

จากข้อมูลกรมการปกครอง ณ เดือนธันวาคม 2565 ตำบลยะลามีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 848 ครัวเรือน โดยถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 4.94 ไร่

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

ประชากรในตำบลยะลาประกอบอาชีพเกษตรกรรม ค้าขาย รับราชการ รับจ้างทั่วไป และอื่นๆ มีเกษตรกรบางครัวเรือนประกอบอาชีพหลายอย่างควบคู่กันไป สำหรับพืชที่เกษตรกรปลูกเป็นอาชีพหลัก ได้แก่ ยางพารา และข้าว ทางด้านการเลี้ยงสัตว์เกษตรกรจะมีการเลี้ยงไว้เพื่อบริโภคหากเหลือจึงจำหน่ายเป็นรายได้เสริม

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลพื้นฐาน จปฐ. (กรมการพัฒนาชุมชน, 2566) พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 159,903.93 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 45,845.13 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 128,958.16 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 36,972.85 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 30,945.77 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 8,872.28 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

แผนการใช้ที่ดินตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา ปี 2565

พื้นที่	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายได้บุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายบุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง				
ตำบลยะลา	127,204.53	18,036.25	5,966.47	8,696.68	159,903.93	45,845.13	128,958.16	36,972.85
หมู่ที่ 1 ยะลา	123,582.79	21,877.05	10,655.74	4,877.05	160,992.62	45,465.51	132,994.67	37,558.68
หมู่ที่ 2 กุเบ	127,000.00	7,428.57	5,491.01	6,932.80	146,852.38	41,674.32	136,235.98	38,661.56
หมู่ที่ 3 บาโจ	131,232.31	22,698.69	1,362.45	14,222.27	169,515.72	49,831.96	118,650.66	34,879.33

ที่มา : กรมการพัฒนาชุมชน (2566)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ ไม่พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตวนอุทยาน เขตห้ามล่าสัตว์ป่า) ในพื้นที่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูลไม่พบพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติในพื้นที่

3.1.2 **ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ** (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 28 พฤษภาคม 2528) จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

- (1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1A เนื้อที่ 247 ไร่
- (2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1B เนื้อที่ 223 ไร่
- (3) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2 เนื้อที่ 234 ไร่
- (4) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3 เนื้อที่ 177 ไร่
- (5) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4 เนื้อที่ 563 ไร่
- (6) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 2,743 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่าในพื้นที่ตำบลยะลา มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 12 ปี (พ.ศ.2549-2562) 2,422.37 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลยะลา มีรายละเอียดของแหล่งน้ำผิวดินดังนี้

แหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ คลองบ้านยาลอ คลองปาเกะเลาะ คลองหัวเขาคลองปาเกะฮิล และบึงชะหารายามู

แหล่งน้ำผิวดินที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ อ่างเก็บน้ำบ้านปาโจ

3.2.3 ใช้ฐานข้อมูลน้ำบาดาลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จากข้อมูล <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php> สืบค้น ณ วันที่ 26 พฤษภาคม 2566 ซึ่งพบว่า ตำบลยะลา มีจำนวนบ่อบาดาลราชการจำนวน 1 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 8 หน่วยแผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เบ็ดเตล็ด 1 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 1 หน่วยแผนที่ดิน คือ หน่วยแผนที่ดิน Lgu-clA ชุดดินละงู มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,275 ไร่ หรือร้อยละ 30.45 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 ดินในพื้นที่ดอน มี 7 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน Chl-sclB ชุดดินฉลอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 564 ไร่ หรือร้อยละ 13.47 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน Knk-sclB ชุดดินคลองนกระทุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 794 ไร่ หรือร้อยละ 18.96 ของเนื้อที่ตำบล

3) หน่วยแผนที่ดิน Pga-sclC ชุดดินพังงา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 80 ไร่ หรือร้อยละ 1.91 ของเนื้อที่ตำบล

4) หน่วยแผนที่ดิน Pto-gslC ชุดดินพะโต๊ะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 401 ไร่ หรือร้อยละ 9.58 ของเนื้อที่ตำบล

5) หน่วยแผนที่ดิน Pto-gslD ชุดดินพะโต๊ะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 8 ไร่ หรือร้อยละ 0.19 ของเนื้อที่ตำบล

6) หน่วยแผนที่ดิน Pto-sIE ชุดดินพะโต๊ะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 579 ไร่ หรือร้อยละ 13.83 ของเนื้อที่ตำบล

7) หน่วยแผนที่ดิน Te-sIb ชุดดินท่าแซะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 388 ไร่ หรือร้อยละ 9.27 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.3 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 1 หน่วยแผนที่ คือ หน่วยแผนที่ P บ่อ มีเนื้อที่ 98 ไร่ หรือร้อยละ 2.34 ของเนื้อที่ตำบล

ไม่พบปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา

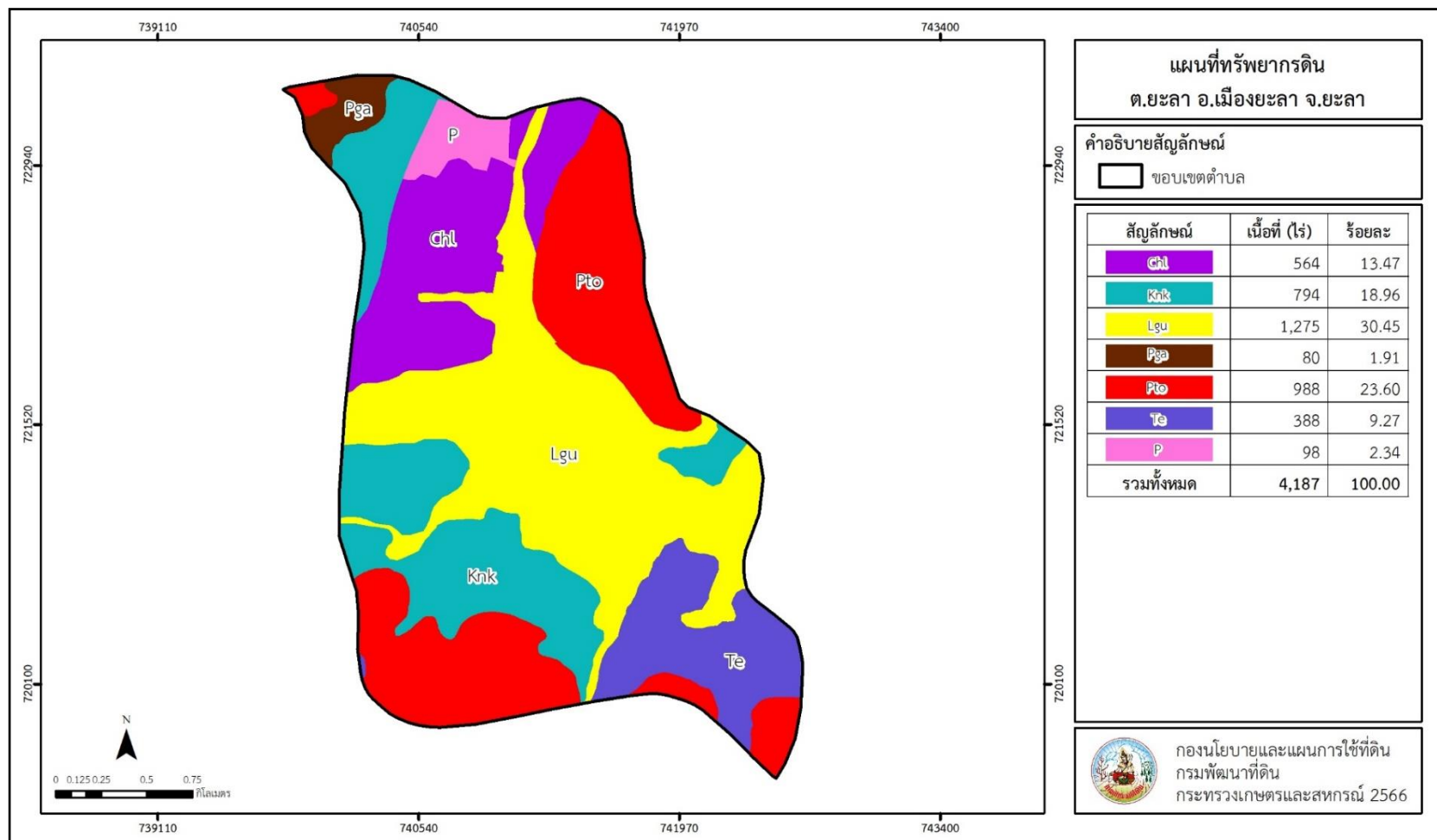
หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอิมตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Chl-sclB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	564	13.47
Knk-sclB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	794	18.96
Lgu-clA	0-2	>150	เลว	ปานกลาง	10-20	>75	5.5-6.5	7.0-8.0	<2	-	1,275	30.45
Pga-sclC	5-12	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	80	1.91
Pto-gslC	5-12	50-100	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	5.0-5.5	<2	-	401	9.58
Pto-gslD	12-20	50-100	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-6.5	5.0-5.5	<2	-	8	0.19
Pto-slE	20-35	50-100	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	579	13.83
Te-slB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	388	9.27
P	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	98	2.34
รวมทั้งหมด											4,187	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยโปรแกรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน (2566)

แผนการใช้ที่ดินตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2566 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลบุตี คือ

- 1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 2) พื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก
- 3) พื้นที่ถูกทิ้งร้างว่างเปล่า
- 4) มีการถมที่ขวางทางน้ำ
- 5) ระบบกระจายน้ำไม่ทั่วถึง

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และตำบลยะลา มีความต้องการ 4 ประการ คือ

- 1) แก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- 2) แก้ไขปัญหาการกระจายน้ำเข้าสู่แปลงเกษตรกร
- 3) ปรับรูปที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตให้เหมาะสมกับที่ดิน
- 4) แก้ไขปัญหาการระบายน้ำในพื้นที่ท่วมขัง
- 5) สนับสนุนกิจกรรมการปลูกพืชหลังนา

ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 3 ประการ คือ

- 1.1) นโยบายภาครัฐ ด้านการเกษตร
- 1.2) น้ำขาดแคลนและการกระจายน้ำไม่ทั่วถึงแปลงเกษตรกร
- 1.3) การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 5 ประการ คือ

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 2.2) จัดหาแหล่งน้ำ
- 2.3) ความต้องการน้ำเพื่อการเกษตร
- 2.4) แก้ปัญหาหรือปรับเปลี่ยนพื้นที่เกษตรกรให้เหมาะสมกับการทำเกษตรกรรม

2.5) ความต้องการดำเนินกิจกรรมการปลูกพืชหลังนา

3) **สถานะ (State)** ที่เกิดแรงกดดัน มี 5 ประการ คือ

- 3.1) พื้นที่ถูกทิ้งร้างว่างเปล่า
- 3.2) พื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก
- 3.3) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 3.4) มีการถมที่ขวางทางน้ำ
- 3.5) ระบบส่งน้ำไม่ทั่วถึง

4) **ผลกระทบ (Impact)** ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 4 ประการ คือ

- 4.1) แหล่งน้ำที่มีอยู่ต้นเหินจากตะกอน
- 4.2) ผลผลิตพืชต่ำ ลงทุนสูง
- 4.3) รายได้น้อย
- 4.4) มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต

5) **การตอบสนอง (Response)** ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

พื้นที่ลาดชัน

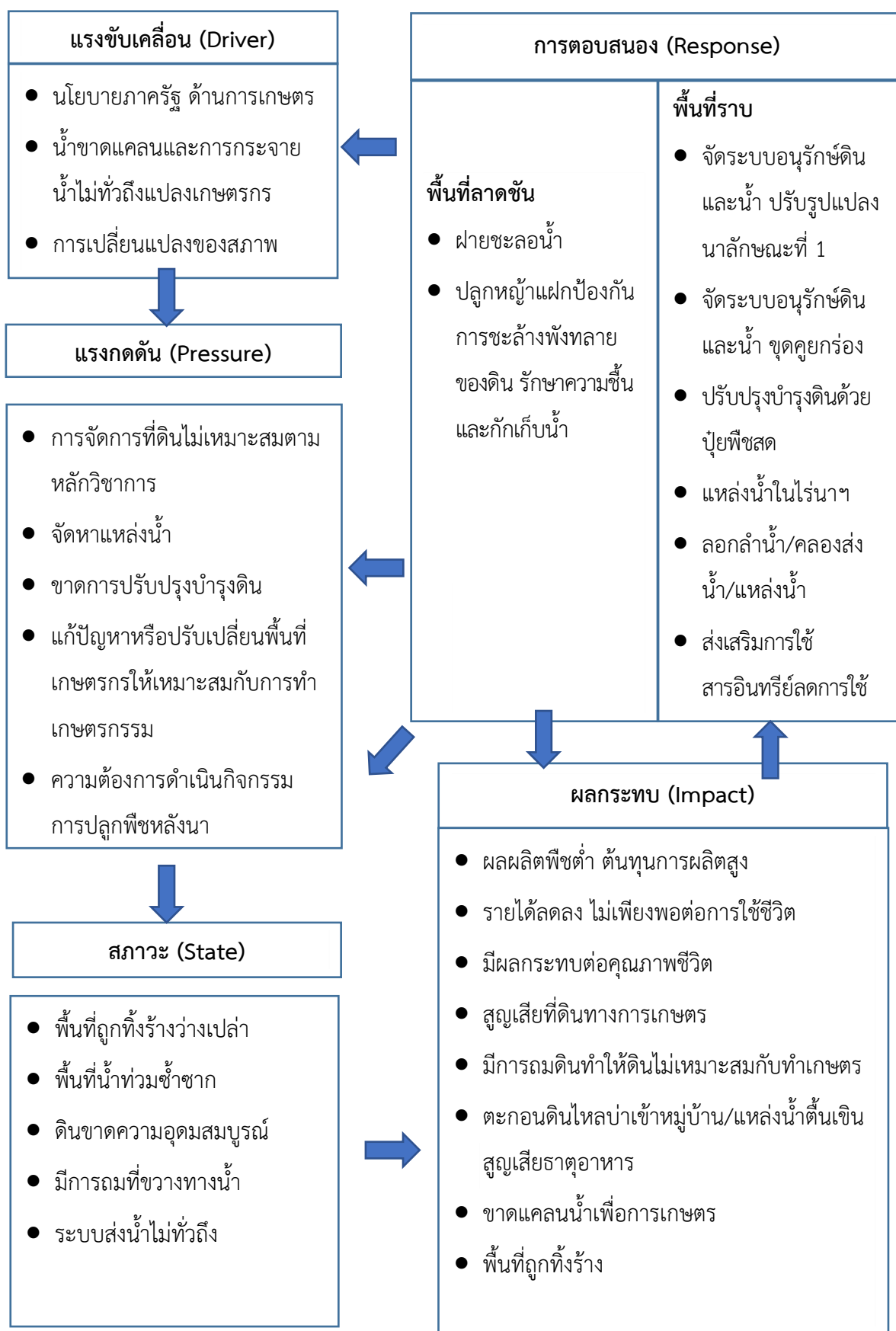
- 5.1) ฝายชะลอน้ำ
- 5.2) ปลูกหญ้าแฝก ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รักษาความชื้นและกักเก็บน้ำ

พื้นที่ราบ

- 5.3) จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ปรับปรุงแปลงนาลักษณะที่ 1
- 5.4) จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ (ชุดคูยกร่อง)
- 5.8) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด
- 5.9) แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- 5.10) ขุดลอกลำน้ำ/คลองส่งน้ำ/แหล่งน้ำ
- 5.11) ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมี

อนาคต

- (1) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล
 - (2) ประกาศเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ
- ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

1) ข้าวนาปี เกษตรกรส่วนใหญ่มีการปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมืองเพื่อบริโภคในครัวเรือน และมีการจำหน่ายข้าวเปลือกให้กับกลุ่มวิสาหกิจ โดยเกษตรกรจะมีการปลูกข้าวนาปีระหว่างเดือนตุลาคม - พฤศจิกายน และจะมีการเก็บเกี่ยวระหว่างเดือนมีนาคม - เมษายน

2) ยางพารา เกษตรกรมีการปลูกยางพาราส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ RRIM 600 บางพื้นที่มีการยกร่องเพื่อปลูกยางพาราเนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ลุ่มแต่พบว่ายางพาราเจริญเติบโตไม่ดี ผลผลิตค่อนข้างต่ำเนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ใส่ปุ๋ยเนื่องจากราคาส่งต่ำ

3) พืชผัก เกษตรกรจะปลูกพืชผักแซมสวนยางพาราเล็ก เกษตรกรบางรายปลูกผักข้างบ้าน ได้แก่ มะเขือ พริก กะเพรา โหระพา ข่า ตะไคร้ สารชะแทน ถั่วพู ผักชีฝรั่ง เป็นต้น โดยจะมีการรวมกลุ่มกันขาย

ชนิดพืช	เดือน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
	1. ข้าวนาปี		ข้าวนาปี									ข้าวนาปี	
2. ยางพารา		ยางพารา											
3. พืชผัก		พืชผัก											

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้นๆเหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่างๆ หรือการปลูกพืชต่างๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกร่อง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยการประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้นๆเหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่างๆ หรือการปลูกพืชต่างๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกร่อง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บังทิต ตันศิริ และคำรณ ไทรพิท, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ระดับ ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1 : ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2 : มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3 : มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือ กิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N : มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือ ปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความ เหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจน ต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมรวมความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการ เขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินใน แต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน มะพร้าว ทุเรียน มังคุด ข้าวโพดหวาน กาแฟโรบัสต้า ส้ม กล้วยหอม ข้าว

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดินดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา

หน่วยแผนที่ดิน	ยางพารา	ปาล์มน้ำมัน	มะพร้าว	ทุเรียน	มังคุด	ข้าวโพดหวาน	กาแฟโรบัสต้า	ส้ม	กล้วยหอม	ข้าว
Chl-sclB	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2xns	S3o
Knk-sclB	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2xns	S3o
Lgu-clA	N	S3o	N	N	N	N	N	N	S3o	S1
Pga-sclC	S2ns	S2ns	S2ens	S2ns	S2ns	S2ens	S2ns	S2ns	S2exns	S3ewo
Pto-gslC	S2rns	S3r	S3r	S3r	S3r	S2erns	S3r	S2rns	S2erxns	S3ewo
Pto-gslD	S2ewrns	S3r	S3er	S3r	S3r	S3e	S3r	S2ewrns	S3e	N
Pto-slE	S3ew	S3ewr	N	S3ewr	S3ewr	N	S3ewr	S3ew	N	N
Te-slB	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2xns	S3o

หมายเหตุ: 1) สมบัติดินจากตารางที่ 3-1

2) ข้อจำกัดในการประเมินคุณภาพที่ดิน:

t = อุณหภูมิ m = ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร w = ศักยภาพในการใช้เครื่องจักร

n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน r = สภาพการหยั่งลึกของราก

f = ความเสียหายจากน้ำท่วม x = การมีเกลือมากเกินไป z = สารพิษ k = สภาพการเขตกรรม

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 4 ปี ช่วงปี 2567-2570 เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัดบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางด้านการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จาก การวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์

ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา สามารถกำหนดออกเป็น 5 เขตหลัก ได้แก่ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 5 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมขั้นดี เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ เขตประมง และเขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 2,868 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 68.51 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมขั้นดี ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) และเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) มีรายละเอียดดังนี้

เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เป็นเขตที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พินาศไปใช้ประโยชน์ในส่วนของที่ดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2221) มีเนื้อที่ 1,124 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 26.84 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 223 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 5.33 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูกได้แก่ ทุเรียน

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2223) มีเนื้อที่ 1,404 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 33.54 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูกได้แก่ ยางพารา

- เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2225) มีเนื้อที่ 10 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.24 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน โดยพืชที่ปลูกได้แก่ ผักสวนครัว

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรมที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่างๆ การทำการเกษตรในเขตนี้อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลาย เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำ เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชัน เป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้เกิดสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2310) มีเนื้อที่ 1 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 106 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 2.51 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูกได้แก่ ยางพารา

6.2.2 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 475 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 11.34 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 1 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ มีรายละเอียดดังนี้

- เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 475 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 11.34 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

6.2.3 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 11 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.27 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 1 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

- เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 11 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.27 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

6.2.4 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 317 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 7.56 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น เหมืองแร่ ที่ทิ้งขยะ หาดทราย ไม้พุ่ม เป็นต้น

6.2.5 เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สัญลักษณ์ 6000) มีเนื้อที่ 516 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 12.32 ของเนื้อที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นป่าปลูก ป่าชุมชน

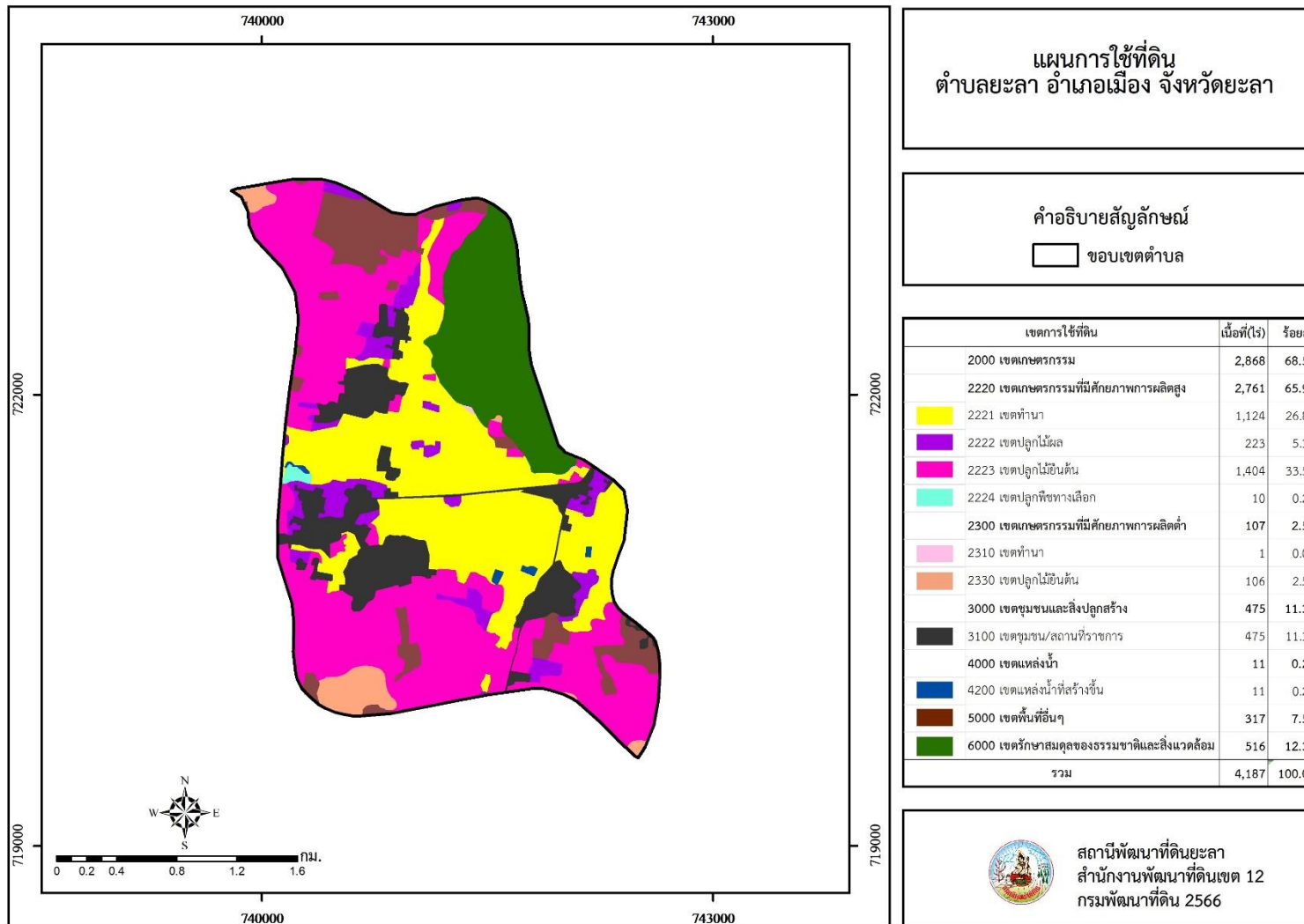
ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่(ไร่)	ร้อยละ
2000 เขตเกษตรกรรม	2,868	68.51
2220 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง	2,761	65.95
2221 เขตทำนา (ประเภทที่ 2)	1,124	26.84
2222 เขตปลูกไม้ผล (ประเภทที่ 2)	223	5.33
2223 เขตปลูกไม้ยืนต้น (ประเภทที่ 2)	1,404	33.54
2224 เขตปลูกพืชทางเลือก (ประเภทที่ 2)	10	0.24
2300 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ	107	2.56
2310 เขตทำนา	1	0.02
2330 เขตปลูกไม้ยืนต้น	106	2.51
3000 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	475	11.34
3100 เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	475	11.34
4000 เขตแหล่งน้ำ	11	0.27
4200 เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	11	0.27
5000 เขตพื้นที่อื่นๆ	317	7.56
6000 เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	516	12.32
รวม	4,187	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลาแล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567 ถึง 2570

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลยะลาไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลยะลา เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกิจกรรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับการเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินยะลา เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินยะลา นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567-2570

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ มีแผนงาน/โครงการปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้

- (1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- (2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
- (3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- (4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- (5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
- (6) การรณรงค์ไถกลบตอซัง
- (7) การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์
- (8) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด

- (9) การส่งเสริมพัฒนาปรับปรุงบำรุงดิน (หมอดินอาสา)
 - (10) ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม
- 2) การชะล้างพังทลายของดิน** มีแผนงาน/โครงการฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ดังนี้
- (1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - (2) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน
 - (3) บ่อดักตะกอน
 - (4) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ (ปรับปรุงแปลงนาลักษณะที่ 1)
- 3) พื้นที่ขาดแคลนน้ำ** มีแผนงาน/โครงการบริหารจัดการน้ำ ดังนี้
- (1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - (2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
 - (3) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ

7.3 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น

- (1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)
- (2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)
- (3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)
- (4) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาลพร้อมระบบกระจายน้ำเข้าสู่แปลงเกษตรกร (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)
- (5) สนับสนุนการจัดทำคลองไส้ไก่หรือคลองส่งน้ำเข้าสู่แปลงเกษตรกร (กรมชลประทาน)
- (6) ส่งเสริมการปลูกพืชหลังนา (กรมส่งเสริมการเกษตร กรมชลประทาน)

2) เขตปศุสัตว์ และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

- (1) ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด)
- (2) ส่งเสริมสนับสนุนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน มีการเลี้ยงสัตว์น้ำพร้อมส่งเสริมให้มีการแปรรูป (สำนักงานประมงจังหวัด)

7.3.2 พื้นที่แหล่งน้ำ

- 1) สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (กรมชลประทาน)
- 2) ขุดลอกคู คลองส่งน้ำ (องค์การบริหารส่วนตำบล)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์การบริหารส่วนตำบลยะลา เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2566 สถานีพัฒนาที่ดินยะลาได้รวบรวมความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแก้ไขปัญหาดังนี้

7.4.1 ดินขาดความอุดมสมบูรณ์และการฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

7.4.2 การกระจายน้ำเข้าสู่แปลงเกษตรกร

7.4.3 การปรับปรุงที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตให้เหมาะสมกับที่ดิน

เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลยะลา กรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลยะลาในภาพรวมสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 3 ประการ คือ (1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์และการฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน (2) การกระจายน้ำเข้าสู่แปลงเกษตรกร และ (3) การปรับปรุงที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตให้เหมาะสมกับที่ดิน ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม เนื่องจากราษฎรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม

ในกรณีของปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์เนื่องจากการชะล้างพังทลายของดิน จากการวิเคราะห์การชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่ของตำบลยะลา (รูปที่ 7-1) มีเนื้อที่รวม 4,187 ไร่ นั้น พบว่าระดับความสูญเสียดิน มี 5 ระดับ ได้แก่ ระดับรุนแรงมากที่สุด มีเนื้อที่ 230 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.5 ระดับรุนแรงมากเนื้อที่ 223 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.34 ระดับรุนแรงมีเนื้อที่ 139 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 3.33 ระดับปานกลางมีเนื้อที่ 685 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 16.36 และระดับน้อยมีเนื้อที่ 2,910 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 69.47 ซึ่งผลกระทบที่ตามมา คือหน้าดินที่ถูกชะล้างลงมาสู่เบื้องล่างจึงไปทับถมลำน้ำตามธรรมชาติเหมือน ฝาย และอ่างเก็บน้ำจนต้นเขินไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ได้ตามที่ควรจะเป็น นอกจากนี้ยังพบว่าระบบการส่งน้ำเพื่อกระจายน้ำเข้าสู่แปลงเกษตรกรยังไม่เพียงพอทำให้เกษตรกรเกิดการขาดแคลนน้ำเพื่อใช้ในการทำการเกษตรกรรม สำหรับพื้นที่ที่มีความสูญเสียดินระดับรุนแรงมากที่สุด รุนแรงมาก จำเป็นจะต้องมีการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เพื่อป้องกันปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน เนื่องจากการกำหนดวงรอบเขตพัฒนาที่ดินไม่ครอบคลุมทั้งตำบล นอกจากนี้การปรับปรุงที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตให้เหมาะสมกับที่ดินและวิถีชีวิตของเกษตรกรที่เปลี่ยนไป ครอบคลุมเข้าถึงเกษตรกรพื้นที่มีการปล่อยพื้นที่ทิ้งร้างว่างเปล่าเกิดขึ้น ดังนั้นการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง

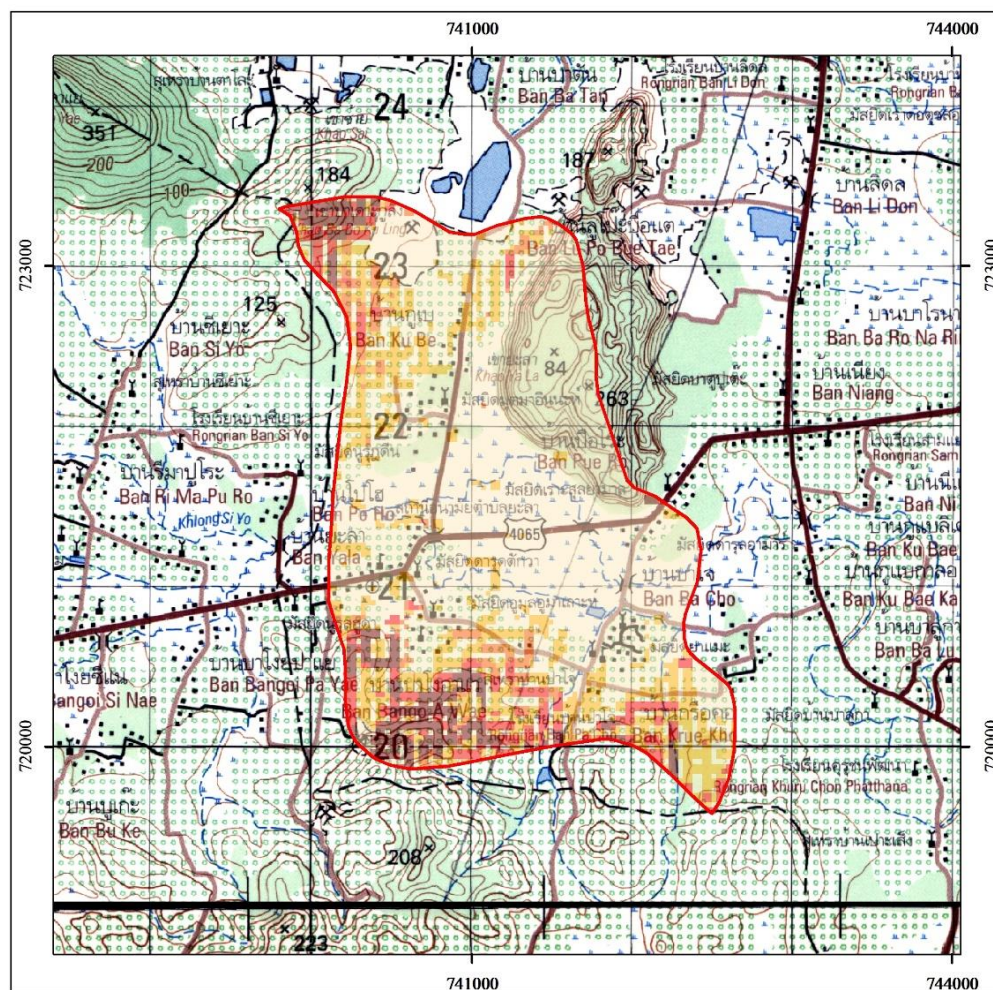
ประเด็นหลักจากข้อเสนอให้แก้ไขปัญหาเรื่อง ดินขาดความอุดมสมบูรณ์และการฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน การกระจายน้ำเข้าสู่แปลงเกษตรกร ปรับรูปที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตให้เหมาะสมกับที่ดินเพื่อแก้ปัญหาการปล่อยที่ทิ้งร้างว่างเปล่า จะสรุปได้ว่ามี 3 ประการ คือ (1) การส่งเสริมกิจกรรมการปรับปรุงบำรุงดินพร้อมทั้งมีการฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดินเพื่อเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตให้เหมาะสมกับที่ดินเพื่อแก้ปัญหาการปล่อยที่ทิ้งร้างว่างเปล่า (2) สร้างอ่างเก็บน้ำหรือฝายเก็บน้ำเพิ่มเติมจากที่มีอยู่เดิม พร้อมทั้งการขุดลอกแหล่งน้ำในปัจจุบัน ซึ่งรวมถึงอ่างเก็บน้ำ ฝายกั้นน้ำ ลำน้ำ เป็นต้น (3) ก่อสร้างคลองส่งน้ำพร้อมระบบกระจายน้ำเข้าสู่แปลงเกษตรกร

เพื่อตอบสนองข้อเสนอดังกล่าวทั้ง 3 ประการนี้ จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นที่มีอยู่ในปัจจุบันแล้วสรุปได้ว่า “ไม่สามารถดำเนินการแก้ปัญหาหมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่งหรือใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่งแล้วจะแก้ไขปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์และการฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน การกระจายน้ำเข้าสู่แปลงเกษตรกร เพื่อเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตให้เหมาะสมกับที่ดินเพื่อแก้ปัญหาการปล่อยที่ทิ้งร้างว่างเปล่า ทั้งตำบลได้โดยสิ้นเชิง”

สำหรับการแก้ไขปัญหาการกระจายน้ำเข้าสู่แปลงเกษตรกร และการแก้ปัญหาการปรับรูปที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตให้เหมาะสมกับที่ดินเพื่อแก้ปัญหาการปล่อยที่ทิ้งร้างว่างเปล่า จะต้องดำเนินการทั้งตำบลควบคู่กันทั้งปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน โดยการจัดทำโครงการ “**จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำครบทั้งระบบ**” ไม่ว่าจะเป็น คันคูรับน้ำรอบเขา บ่อดักตะกอน ก่อสร้างสระน้ำ ฝายกั้นน้ำ คลองส่งน้ำ คลองระบายน้ำหรือพรางกันน้ำท่วม การขุดลอกคลอง การขุดบ่อบาดาลพร้อมระบบกระจายน้ำเข้าสู่แปลงเกษตรกร ปรับรูปที่ดินปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิต และการทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อให้การใช้ที่ดินสามารถใช้พื้นที่ได้อย่างต่อเนื่องและเกิดประโยชน์ทั้งตัวเกษตรกร ชุมชน ในด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม

แผนการใช้ที่ดินตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา

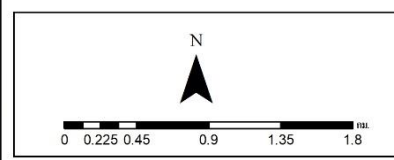

แผนที่การชะล้างพังทลายของดิน
ต.ยะลา อ.เมืองยะลา จ.ยะลา

คำอธิบายสัญลักษณ์

ขอบเขตตำบล

สัญลักษณ์	ระดับความสูญเสียดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
	น้อย (0-2 ตัน/ไร่/ปี)	2,910	69.47
	ปานกลาง (2-5 ตัน/ไร่/ปี)	685	16.36
	รุนแรง (5-15 ตัน/ไร่/ปี)	139	3.33
	รุนแรงมาก (15-20 ตัน/ไร่/ปี)	223	5.34
	รุนแรงมากที่สุด (>20 ตัน/ไร่/ปี)	230	5.5
ผลรวมทั้งหมด		4,187	100

สถานีพัฒนาที่ดินยะลา
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12
กรมพัฒนาที่ดิน

รูปที่ 7-1 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567-2570

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1. เขตพื้นที่ทำนา เนื้อที่ 1,052 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	740,000
	1.1 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	165,000
	1.2 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	130,000
	1.3 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	60,000
	1.4 ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม	325,000
	1.5 โครงการรณรงค์ไถกลบตอซังเพื่อบรรเทาภาวะโลกร้อน	60,000
	2. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	880,000
- โครงการก่อสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ (โครงการพัฒนาตามศักยภาพของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้)	880,000	
3. การบริหารจัดการน้ำ	1,720,000	
	3.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	220,000
	3.2 การก่อสร้างระบบส่งน้ำ (งานขุดลอกและงานวางระบบส่งน้ำ)	1,500,000
2. เขตปลูกไม้ผลผสม เนื้อที่ 224 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	543,000
	1.1 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	130,000
	1.2 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	60,000
	1.3 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์	323,000

ตาราง 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
	1.4 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	30,000
	2. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	1,500,000
	2.1 โครงการก่อสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน	1,000,000
	2.2 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	500,000
	3. การบริหารจัดการน้ำ	1,720,000
	3.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	220,000
	3.2 การก่อสร้างระบบส่งน้ำ (งานขุดลอกและงานวางระบบส่งน้ำ)	1,500,000
3. เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 1,517 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	543,000
	1.1 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	130,000
	1.2 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	60,000
	1.3 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	323,000
	1.4 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	30,000
	2. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	600,000
	2.1 โครงการก่อสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน	500,000
	2.2 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	100,000
	3. การบริหารจัดการน้ำ	1,720,000
	3.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	220,000

ตาราง 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
	3.2 การก่อสร้างระบบส่งน้ำ (งานขุดลอกและงานวางระบบส่งน้ำ)	1,500,000
4. เขตปลูกพืชผัก เนื้อที่ 10 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	214,000
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	40,000
	1.2 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	30,000
	1.3 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมต์	68,000
	1.4 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	4,000
	1.5 ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม	72,000
5. เขตพื้นที่นาร้าง/พื้นที่เสื่อมโทรม/ พื้นที่รกร้าง เนื้อที่ 79 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	425,500
	1.1 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	30,000
	1.2 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	60,000
	1.3 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	323,000
	1.4 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	12,000
	2. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	740,000
	2.1 โครงการก่อสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน	500,000
	2.2 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	240,000

ตาราง 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
	3. การบริหารจัดการน้ำ	1,720,000
	3.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	220,000
	3.2 การก่อสร้างระบบส่งน้ำ (งานขุดลอกและงานวางระบบส่งน้ำ)	1,500,000
รวมเขตการใช้ที่ดิน	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	2,465,500
	2. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	3,720,000
	3. การบริหารจัดการน้ำ	6,944,000
	รวมแผนงาน/โครงการ	13,129,500

หมายเหตุ : งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณการเบื้องต้น งบประมาณอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตพื้นที่เกษตรกรรม 1.1 เขตพื้นที่ทำนา เนื้อที่ 1,542 ไร่ 1.2 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 7,828 ไร่ 1.3 เขตปลูกไม้ผลผสม เนื้อที่ 1,023 ไร่ 1.4 เขตพื้นที่นาร้าง เนื้อที่ 283 ไร่	การแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรม พื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดินและเพิ่มศักยภาพการผลิต (1) โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด) (2) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวพันธุ์พื้นเมือง (กรมการข้าว) (3) โครงการธนาคารเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน (กรมการข้าว) (4) โครงการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งตามศักยภาพ (สนง.สหกรณ์จังหวัด) (5) โครงการจัดตั้งโรงเรียนเกษตรกรชาวนา (สนง.เกษตรจังหวัด) (6) โครงการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน (สนง.เกษตรจังหวัด) (7) โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) (สนง.เกษตรจังหวัด) (8) โครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (สนง.เกษตรและสหกรณ์จังหวัด) (9) โครงการสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ (สนง.เกษตรจังหวัด) (10) โครงการพัฒนาเกษตรกรยั่งยืน (สนง.เกษตรจังหวัด) (11) โครงการพัฒนาธุรกิจชุมชน (สนง.เกษตรจังหวัด) (12) โครงการส่งเสริมการผลิตและบริโภคผักปลอดภัยในครัวเรือน (สสส.) (13) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (สนง.เกษตรจังหวัด) (14) โครงการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด) (15) โครงการเกษตรผลิตพาณิชย์ชาย (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด) (16) โครงการก่อสร้างระบบกระจายน้ำเข้าสู่แปลงเกษตรกร (กรมชลประทาน)

ตารางที่ 7-2 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
2. เขตพื้นที่แหล่งน้ำ เขตพื้นที่แหล่งน้ำ เนื้อที่ 63 ไร่	<p>การแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ</p> <ol style="list-style-type: none">(1) โครงการก่อสร้างระบบกระจายน้ำเข้าสู่แปลงเกษตรกร (กรมชลประทาน)(2) โครงการก่อสร้างผนังกันกำแพงกันดินคลองหลังบาราเซาะ (อบต.ลำใหม่)(3) โครงการขุดลอกคลองระบายน้ำ (อบต.ลำใหม่)(4) โครงการก่อสร้างคูระบายน้ำ (อบต.ลำใหม่)(5) โครงการก่อสร้างระบบประปาบาดาล (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)(6) โครงการขุดเจาะบ่อบาดาลพร้อมระบบกระจายน้ำ (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)(7) โครงการจัดตั้งระบบสูบน้ำและกระจายน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ (สำนักงานพลังงานจังหวัด)

แผนการใช้ที่ดินตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา

ตารางที่ 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลลำใหม่ อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา แผน 4 ปี (พ.ศ. 2567-2570)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย				รวม	งบประมาณ				รวม	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2567	2568	2569	2570		2567	2568	2569	2570		
เขตพื้นที่ทำนา	1. การปรับปรุงบำรุงดิน												
	1.1 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ต้น	2	1	1	1	5	66,000	33,000	33,000	33,000	165,000	พต.
	1.2 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	10	10	10	10	40	32,500	32,500	32,500	32,500	130,000	พต.
	1.3 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	ราย	20	20	10	10	60	20,000	20,000	10,000	10,000	60,000	พต.
	1.4 ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม	ราย	10	10	10	10	40	81,250	81,250	81,250	81,250	325,000	พต.
	1.5 โครงการรณรงค์โลกลดต่อซังเพื่อบรรเทาภาวะโลกร้อน	ไร่	5	5	5	5	20	15,000	15,000	15,000	15,000	60,000	พต.
	2. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน												
	โครงการก่อสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ (โครงการพัฒนาตามศักยภาพของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้)	ไร่	60	60	60	60	60	220,000	220,000	220,000	220,000	880,000	พต.
	3. การบริหารจัดการน้ำ												
	3.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	บ่อ	3	3	2	2	10	66,000	66,000	44,000	44,000	220,000	พต.
3.2 การก่อสร้างระบบส่งน้ำ (งานขุดลอกและงานวางระบบส่งน้ำ)	แห่ง	-	1	-	-	1	-	1,500,000	-	-	1,500,000	พต.	

แผนการใช้ที่ดินตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา

ตารางที่ 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย				รวม	งบประมาณ				รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2567	2568	2569	2570		2567	2568	2569	2570		
เขตปลูกไม้ผล ผสม	1. การปรับปรุงบำรุงดิน												
	1.1 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	10	10	10	10	40	32,500	32,500	32,500	32,500	130,000	พต.
	1.2 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	ราย	20	20	10	10	60	20,000	20,000	10,000	10,000	60,000	พต.
	1.3 การจัดหาปูนโดโลไมท์	ตัน	47	47	48	48	190	79,900	79,900	81,600	81,600	323,000	พต.
	1.4 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	ราย	10	10	10	10	40	7,500	7,500	7,500	7,500	30,000	พต.
	2. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลาย ของดิน												
	2.1 โครงการก่อสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ กลุ่ม-ดอน	ไร่	30	30	20	20	100	300,000	300,000	200,000	200,000	1,000,000	พต.
	2.2 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	104,166	104,166	104,166	104,166	416,664	125,000	125,000	125,000	125,000	500,000	พต.
	3. การบริหารจัดการน้ำ												
	3.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขต ชลประทาน	บ่อ	3	3	2	2	10	66,000	66,000	44,000	44,000	220,000	พต.
3.2 การก่อสร้างระบบส่งน้ำ (งานขุดลอกและ งานวางระบบส่งน้ำ)	แห่ง	-	-	1	-	1	-	-	1,500,000	-	1,500,000	พต.	

แผนการใช้ที่ดินตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา

ตารางที่ 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย				รวม	งบประมาณ				รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2567	2568	2569	2570		2567	2568	2569	2570		
เขตปลูกไม้ยืนต้น	1. การปรับปรุงบำรุงดิน												
	1.1 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	10	10	10	10	40	32,500	32,500	32,500	32,500	130,000	พต.
	1.2 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	ราย	20	20	10	10	60	20,000	20,000	10,000	10,000	60,000	พต.
	1.3 การจัดหาปูนโดโลไมท์	ตัน	47	47	48	48	190	79,900	79,900	81,600	81,600	323,000	พต.
	1.4 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	ราย	10	10	10	10	40	7,500	7,500	7,500	7,500	30,000	พต.
	2. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน												
	2.1 โครงการก่อสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ กลุ่ม-ดอน	ไร่	30	30	20	20	100	300,000	300,000	200,000	200,000	1,000,000	พต.
	2.2 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	104,166	104,166	104,166	104,166	416,664	125,000	125,000	125,000	125,000	500,000	พต.
	3. การบริหารจัดการน้ำ												
	3.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	บ่อ	3	3	2	2	10	66,000	66,000	44,000	44,000	220,000	พต.
3.2 การก่อสร้างระบบส่งน้ำ (งานขุดลอกและงานวางระบบส่งน้ำ)	แห่ง	-	-	1	-	1	-	-	1,500,000	-	1,500,000	พต.	

แผนการใช้ที่ดินตำบลยะลา อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา

ตารางที่ 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย				รวม	งบประมาณ				รวม	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2567	2568	2569	2570		2567	2568	2569	2570		
เขตพื้นที่ปลูกผัก	1. การปรับปรุงบำรุงดิน												
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	ราย	10	10	10	10	40	10,000	10,000	10,000	10,000	40,000	พต.
	1.2 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร 26,000	กลุ่ม	1	1	1	1	4	7,500	7,500	7,500	7,500	30,000	พต.
	1.3 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมต์ 68,000	ตัน	10	10	10	10	40	17,000	17,000	17,000	17,000	68,000	พต.
	1.4 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	ราย	1	1	1	1	4	1,000	1,000	1,000	1,000	4,000	พต.
	1.5 ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม 72,000	ราย	10	10	10	10	40	18,000	18,000	18,000	18,000	72,000	พต.
เขตพื้นที่นาร้าง	1. การปรับปรุงบำรุงดิน												
	1.1 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	1	1	1	1	4	7,500	7,500	7,500	7,500	30,000	พต.
	1.2 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	ราย	20	20	10	10	60	20,000	20,000	10,000	10,000	60,000	พต.
	1.3 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	ตัน	47	47	48	48	190	79,900	79,900	81,600	81,600	323,000	พต.
	1.4 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	ราย	10	10	10	10	40	3,000	3,000	3,000	3,000	12,000	พต.
	2. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน												
	2.1 โครงการก่อสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ลุ่ม-ดอน	ไร่	20	10	10	10	50	200,000	100,000	100,000	100,000	500,000	พต.
2.2 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	50,000	50,000	50,000	50,000	200,000	60,000	60,000	60,000	60,000	240,000	พต.	

หมายเหตุ : งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นกรอบประมาณการเบื้องต้น งบประมาณอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. 2561. **ข้อมูลจำนวนประชากรและบ้าน**. กระทรวงมหาดไทย. ไฟล์ข้อมูล.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2561. **จำนวนครัวเรือนเกษตรกร ปี 2561**. ไฟล์ข้อมูล.
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2565. **ข้อมูลปริมาณน้ำฝน 13 ปี (2549 – 2562)**. กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.
- กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน. 2564. **ข้อมูลการใช้ที่ดิน จังหวัดยะลา ปี 2564**.
กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กรุงเทพฯ.
- กรมการพัฒนาชุมชน. 2566. **ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล ปี 2565**. แหล่งที่มา : <https://ebmn.cdd.go.th/>. 1 มิถุนายน 2566.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. **จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนมกราคม พ.ศ. 2566)**. แหล่งที่มา :
<http://mvos2.gistda.or.th/>. 15 พฤษภาคม 2566
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. 2566. **รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2565)**. แหล่งที่มา :
<https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop.1>
พฤษภาคม 2566.
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2566. **ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยคาบ 13 ปี (พ.ศ. 2549-2562)**.
กรมอุตุนิยมวิทยากระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่. 2566. **แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล)**.
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2566. **แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล)**.
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน. 2562. **ข้อมูลทรัพยากรดิน**. ไฟล์ข้อมูล.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2566. **ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อนบาดาล ปี 2565**. แหล่งที่มา:
<http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2566.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2566. **แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- บัณฑิต ต้นศิริ และ คำรณ ไทรพิง. 2542. **คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน**. กองวางแผนการใช้ที่ดิน
กรมพัฒนาที่ดิน.

